

LUOZHE UNG TSUN KUEN,

czyli skąd pochodzimy,
o co walczymy i dokąd zmierzamy

dr Janusz
Szymankiewicz

❖ część 4

Fot.1. Fuzhou, rzeka Min. Zdjęcie autora

Fundamenty współczesnych chińskich sztuk walki położono na przełomie okresów Ming i Qing poprzez scalenie powstałych w czasach tej pierwszej dynastii technik walki wręcz ze starożytną tradycją rekreacji psychofizycznej, która ukształtowała się na gruncie taoistycznym. W chińskich grobowcach z połowy II wieku p.n.e. (okres panowania dynastii Zachodniej Han; 206 r. p.n.e. - 8 r. n.e.), ujawniono dwa podręczniki gimnastyki leczniczej: *Yinshu* oraz *Daoyin*. Taoiści byli także pionierami alchemicznych badań nad substancjami wspomagającymi vitalność i dającymi „nieśmiertelność”, jednak teoria *qi* jako energii wszechświata, szczegółowo została rozwinięta dopiero w X wieku przez Zhang Zi w Zhang Zi quanshu. Jednak termin „dolne pole cynobrowe” pojawił się w stylach *kung fu* tak „wewnętrznych” jak i „zewnętrznych” dopiero na przełomie okresów panowania dynastii Ming i Qing (XVII wiek). Znaczenie poziomu pępka (*dantien*) zaczęto wyjaśniać wówczas w odniesieniu do mechanicznej równowagi ciała.

Anonimowa *Yi-jin jing* (Księga przemiany ścięgien) powstała dopiero w 1624 roku i jest najstarszym zachowanym podręcznikiem, który przypisuje gimnastyce *Daoyin* przeznaczenie bojowe.

W technikach oddechowych *Daoyin* nacisk przesunięto z manipulowania mistycznym

zewnątrznym *qi*, na krążenie wewnętrzne *qi* tj. wrodzoną żywotność człowieka.

Gen. Qi Jiguang (1528-1588) w *Quan jing jiejao* (Księga podstaw walki wręcz) z ok. 1561 roku dołączonym potem do jego opracowania encyklopedycznego *Jixiao xinshu shiba yuan ben* (Nowy traktat o skuteczności w walce) pisał o nowoczesnych jak na tamte czasy i zarazem eksperymentalnych formach walki bez broni opartych o synkretyzm filozoficzny zachodzący między konfucjanizmem, buddyzmem i taoizmem.

Ich efektem był min. podręcznik sztuki walki bez broni *Xuanji mishou xuedao quan jie* (Tajemny przekaz Xuanjiego poświęcony punktom akupunktury w sztuce pięści) napisany przez mnicha Xuanji w 1610 roku. Teorię tę połączono w jedno z opracowaniem gen. Qi w kolejnych dekadach XVII wieku. Dopiero opracowanie *Quan jing, Quan fa beiyao* (Księga walki wręcz, antologia metod walki wręcz) Zhao Huandu z 1784 roku upowszechniło tę wiedzę, szczególnie pochodzącą z opracowania Xuanji (Shahar 2011).

Jeszcze w czasach dyn. Ming taoista Feng Yiyuan zlokalizował i usystematyzował 36 punktów ataku (*dian xue; dim mak*) na ludzkim ciele, a Zhang Zhuanyi rozwinął ich mapę do 72. Kiedy w prow. Fujian w drugiej połowie XVII wieku rozwijano rodzime sztuki walki bez broni, było ich już umownie 108.

W końcu XVII wieku ujawniają się takie postacie jak Huang Zongxi (1610-1695) i jego syn Huang Baijia (1634-?), którzy uczyli się taoistycznego *kung fu* w tym *chin-na (cum-na)* i posiadli sekretną wiedzę dotyczącą technik ataków na punkty *dim mak (dian xue)*. Baijia opisał potem te doświadczenia w książce. Style znane ze szczególnie dużej wagi przywiązywanej do tej wiedzy, to z północnych Chin - *Ying Zhao quan* (Pięść Szponów Orła) i z południowych Chin - *Hok Kuen* (Pięść Żurawia). Rozwinięto wtedy formy walki uczące ataków na te punkty w zależności od poziomu zaawansowania różniące się ich ilością.

Tai Cho kuen/Ng Cho kuen (Taizu quan/Wuzu quan; Pięść Wielkiego Przodka/Pięść 5 Przodków)

Styl *Tai Cho kuen/Ng Cho kuen (Taizu quan/Wuzu quan)* jest system walki, który współcześnie ma setki form ruchowych, mając na uwadze wszystkie szkoły. Formy są krótkie, zwarte i obejmują tylko kilkanaście kluczowych ruchów i przypisanych im zasad. Sercem *Taizu quan* jest forma *Sanzhan (Samm Chien)* pomocna w praktyce wytwarzania mocy wewnętrznej. Przyjmuje się, że forma *Samm Chien* pochodzi właśnie z tego stylu i z niego trafiła do *Hok kuen*, ale to dopiero z tego drugiego do innych stylów, stając się kluczem do *kung fu* z tego rejonu Chin.

Cechą charakterystyczną poruszania w stylu *Tai Cho kuen* jest nie zmienianie nogi w czasie ataku (i np. wykonywania formy *Sanzhan*, co czyni ją wspólną zasadą także dla *Ving Tsun kuen*).

Metoda "wstrząsania ciałem" (wibracji) służy do przeniesienia wytworzonej wokół *dantian* mocy ciała na korpus. Także równocześnie do nóg i na obszary uderzające, co czyni ją także wspólną cechą dla *Hok kuen* i *Ving Tsun kuen*.

Wreszcie, zarówno wewnątrz, jak i przez zewnętrzne ruchy w postawach, w formach są wykonane one tak, aby pochłaniać energię przychodzącą, a następnie przekierować ją z powrotem do przeciwnika. Za pomocą miękkich i twardych ruchów wykonywanych w tym samym czasie, co jest kolejną cechą wspólną z *Ving Tsun kuen*.

Te zasady zostały wstępnie omówione już w opracowaniu gen. Qi jako część jego instrukcji dotyczącej (jak się pisze współcześnie) stylu *kung fu Song Taizu quan* (Qi działał jednak na terenie prow. Fujian w XVI wieku, więc może tu chodzić o styl *Tai Cho kuen* z tej prowincji).

Fot.2. W dawnym domu Lin Zexu w Fuzhou, namiestnika cesarskiego, znanego z niszczenia opium w Kantonie w 1839 r., co doprowadziło do kolejnych trzech tzw. wojen opiumowych w połowie XIX wieku. Zdjęcie autora

Tai Cho kuen obejmuje praktykę wielu broni. Podstawowe to podwójny pręt z hakami (okinawskie *sai*), księżycowe rogi, bliźniacze noże *dao* i włócznia.

Obecnie funkcjonuje wiele stylów nawiązujących do nazwy *Tai Cho kuen*, tak na północy jak i na południu Chin. Dlatego istnieje wiele kontrowersji dotyczących ich mitycznych historii.

Jeśli chodzi o gałąź północnych stylów o tej nazwie to najbardziej wiarygodna łączy je z rodziną wojskowych Zhao, znaną z praktyki stylu *Da Hong quan*. To z tej rodziny pochodził Zhao Kuangyin (927-976), pierwszy cesarz dynastii Song.

Wiadomo np., że Chen Yuben przebudował oryginalną wersję stylu *Chen Taiji quan* pochodzącego od Chen Wangtinga poprzez połączenie go z elementami północnej wersji stylu *Taizu quan*. Jednym z ważniejszych elementów systemowych w tym ostatnim były nagłe zmiany postaw, rozwinięte potem w stylu *Yan Qing quan* (znany również jako *Mi Zong quan*). Te nagłe zmiany postaw wymagały zastosowania łamanego rytmu podczas ruchów. Ciekawostką jest, że jest to także wspólnym elementem i dla *Ving Tsun kuen* w postaci tzw. kroku przerywanego.

Broniąc się przed wojskami dyn. Liao (Kitanowie) a potem Kin (Dżurdżeni), dynastia Song tworzyła nowe, rewolucyjne technologie wojenne, wśród których najważniejszym było użycie prochu strzelniczego, a np. wynalezienie ruchomej czcionki w XI wieku, przyczyniło się do rozwoju i upowszechniania literatury i wiedzy. Na wysokim poziomie stała technologia i sztuka inżynierska, nauka, filozofia, matematyka i inne dziedziny wiedzy.

Pojęcie Taizu (*Taizu* - Wielki Przodek) jest zwykle używane do chińskich cesarzy, którzy założyli nową dynastię, jakkolwiek to Zhao Kuangyin stworzył podstawy polityki tytułu „Przodków” Taizu dla przeszłych i przyszłych cesarzy.

W 1127 roku Dżurdżeni z dyn. Kin (ich potomkami byli Mandżurzy z dyn. Qing) zaatakowali i zdobyli Kaifeng, kładąc kres Północnej dynastii Song. Dwór uciekł na południe kraju, a Gaozong (1127-1162) ogłosił się cesarzem południowej dynastii Song i ustanowił nową stolicę w dzisiejszym Hangzhou w prowincji Zhejiang.

Fot.3. Wnętrze odbudowanego dawnego kompleksu buddyjskiego Dacheng sy w Quanzhou. Zdjęcie autora

Wielu członków grupy społecznej *Hakka*, lojalnych wobec dynastii Song, podjęło wtedy walkę z Dżurdzenami, co w konsekwencji było powodem trzeciej, największej fali migracji *Hakka* na południe cesarstwa. W 1268 roku Mongołowie podbili prowincję Zhejiang, a *Hakka* wycofali się dalej na południe do prowincji Fujian, Guangdong i Guangxi.

Pod ich wpływem, po upadku dynastii Ming, w prow. Fujian zaczął się kształtować w XVII wieku nowy styl walki znany dziś czasami ogólną nazwą *Nan Taizu quan* (Południowa Pięść Wielkiego Przodka).

Za jednego z praktykujących styl *NanTaizu quan* uważa się Zheng Li, późniejszego męża Fan Qiniang i także praktyka jej stylu *Ving Tsun Hok kuen*. To prawdopodobnie poprzez niego forma *Samm Chien* trafiła dla odmiany do jej stylu *kung fu*.

Wielu badaczy uważa, że pochodzący od *Hakka* styl *Tai Cho kuen*, znany również w Fujian jako *Hong quan*, jest najstarszym stylem *kung fu* w obszarach południowych (*Min-nan*). Głównym obszarem koncentracji szkół *Tai Cho kuen* stało się Quanzhou i Zhangzhou, potem także źródło wielu nowych stylów *Hakka*.

Wu Xin (1691-1758) jest najwcześniejszym znanym praktykiem stylu *Tai Cho kuen* odnotowanym w kronikach miasta Quanzhou. O Wu Xin mówi się, że był mnichem ze świątyni Dongchan sy.

Cai Yuming (1857-1910; Beng Chua Giok) pochodził z Fangwei. Był uczniem stylu *Tai Cho kuen* u mistrza He Yanga z Zhangzhou (1795-1880). Później wchłonął techniki wielu innych odmian *kung fu*, formułując ostatecznie własny styl *Ng Cho kuen* (*Wuzu quan*; Pięść Pięciu Przodków). Ostatecznie osiadł w Zhangzhou, gdzie otworzył dwie szkoły walki. Cai miał tak silny wpływ na lokalne szkoły *kung fu*, że wielu mistrzów stylu *Tai Cho kuen* przyjęło jego interpretację nauki *kung fu*. To z tego powodu tradycje *Tai Cho kuen* i *Ng Cho kuen* zaczęły dzielić ten sam rdzeń systemu oraz historię rozwoju. Dodatkowo jego synową została córka mistrza Ong Chiseng, praktykującego jedną z odmian *Ving Tsun Hok kuen*. System *Ng Cho kuen* stosuje też wiele technik z bronią, wśród których podstawową jest *sang-te-pi*, wynalezione przez Beng Chua Gioka.

Fot.4-5. U góry, Quanzhou - stare zabudowania forteczne.
Niżej Xiamen (Amoy) nocą. Zdjęcia autora

Styl *Ng Cho kuen* oparty jest na technikach pięciu stylów: *Hok Kuen* (Pięść Żurawia), *Tai Cho kuen* (Pięść Wielkiego Przodka), *Luohan kuen* (Pięść Mnicha), *Qitian quan*, i *Bazun quan* (*Hou quan*; Pięść Małpy).

Wnuk Beng Chua Gioka - Beng Tankahong żył na Filipinach w Manili i kierował jeszcze w latach osiemdziesiątych XX wieku *Beng-kian Athletic Club*.

W Zhangzhou i Quanzhou nazwy stylu *Tai Cho kuen* i *Ng Cho kuen* używane są obecnie zamiennie.

(Pak) Hok kuen – Pięść (Białego) Żurawia z prow. Fujian

Wg. książki Liu Yinshana z Taiwanu *Hakutsuru mon - hakutsuru ken* z 1983 roku, wielkiego mistrza stylu *Shihe quan*, Fan Changgong (Fang Zhong, Fang Huishi) miał być mistrzem stylu *Luohan kuen* (Pięści Mnicha), praktykowanego w prow. Fujian. Jego córka Fan Qiniang (Fang Jiniang), m.in. na bazie doświadczeń ojca i praktykowanego w miejscowości w której mieszkali (Quanzhou) stylu *Tai Cho kuen*, stworzyła własny styl *Hok kuen*. Pod nazwą systemu *Hok kuen* z prow. Fujian kryje się dziś wiele stylów naśladowujących ruchy żurawia, rozwijanych tu na przestrzeni ostatnich 300 lat.

Mistrz Fan Changgong i jego córka Qiniang byli historycznymi prokursorami odmiany *kung fu*, która

objęła swym zasięgiem najpierw prow. Fujian, a potem promieniowała na sąsiednie tereny. Ze względu na późniejsze wątki historyczne związane z systemem *Hok Kuen* można założyć, że pochodzili z grupy etnicznej *Hakka*. Fan Qiniang po śmierci w nie do końca jasnych okolicznościach ojca, połączyła rodzinną technikę walki z ruchami żurawia, którego obserwowała przez dłuższy czas (próbując odganiać a potem drażniąc, rzucając w niego czótenkiem od krosna, bo utrzymywała się z tkactwa). Mieszkała w tym okresie w kompleksie klasztorów Dacheng sy/Bailian sy. Po ślubie z Zheng Li przenieśli się do rodzinnej miejscowości męża Ving Tsun (Yongchun).

Fot.6. Na zdjęciu powyżej, posąg pirata i bohatera narodowego Chin broniącego dynastii Ming, stojący u wejścia do portu Xiamen - Zheng Chenggonga (Koxingi). Zdjęcie autora

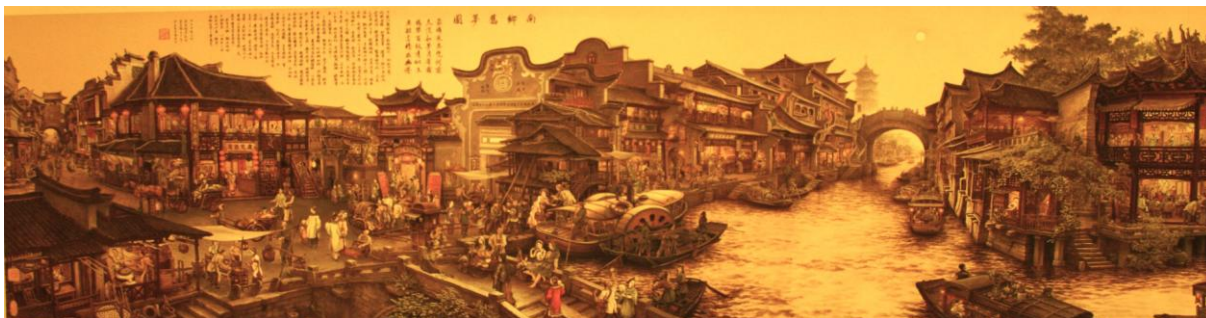
Ving Tsun Hok kuen (d.k.) - Pięść Żurawia z Ving Tsun. Styl żurawia z miejscowości Yongchun (Ving Tsun) w prowincji Fujian pochodzi od Zheng Li męża i pierwszego ucznia Fan Qiniang. Jest najstarszą wersją systemu *Hok kuen*. Kulturowany jest do czasów współczesnych w kilku miejscowych rodach, min. Pan (również współtwórców własnego stylu *Ming Hok kuen*). Dziesiątym spadkobiercą z tego rodu do niedawna był Pan Cheng Miu.

Miejscowość Yongchun (Ving Tsun) była lokalnym centrum, gdzie krzyżowały się szlaki handlowe i drogi kupców. Przy okazji ci zainteresowani sztukami walki, w tym członkowie *tongów*, poznawali część spuścizny po Fan Qiniang, wywożąc ją do różnych części tej i sąsiednich prowincji i przekazując dalej. Tak powstawały kolejne style systemu *Hok kuen*. Niektóre ruchy form zawierają specyficzny sposób oddychania, kończący je okrzykiem przypominającym dźwięki klangoru żurawi. Stąd zapewne wzięło się okinawskie *kiai* w czasie wykonywania niektórych ruchów *kata*.

Styl z linii przekazu Zheng Li i jego syna zawiera współcześnie blisko czterdzieści form. Jego nazwa w dialekcie mandaryńskim brzmi *Yongchun He quan* (*Yongchun Baihe quan*). W ćwiczeniach na początku zawiera duży ładunek treningu siłowego. Najbardziej wziętym przedstawicielem tego stylu w Yongchun jest obecnie Zheng Xiaorong, który w 2015 roku gościł z inspiracji autora z seminariami w Polsce.

W Hong Kongu uczona jest bardziej konserwatywna wersja stylu, mająca swoje źródło w miejscowości Zhangzhou w Fujian i opierająca się jedynie o 10 form, a propagowana przez mistrza Lee Konga z naciskiem kładzionym na siłę wewnętrzną i wibrujący trening energetyczny (trzy wersje formy *Samm Chien*). Mało znaną informacją jest, że mistrz Lee był blisko zaprzyjaźniony z mistrzem Wong Shun Leungiem. W 2016 r. także gościł z seminariami w Polsce.

Jeszcze w końcu XX wieku istniał w Yongchun (Ving Tsun) dom i salka treningowa, gdzie Fan Qiniang uczyła stylu *Hok kuen*. Gdyby nie został zniszczony przez współczesną zabudowę, mając blisko 400 lat byłby jednym z najstarszych drewnianych budynków w mieście i Chinach. W ramach „rewanżu”, władze w górach nad miejscowością zbudowały poświęconą jej świątynię.

Fot.7. Obraz przedstawiający wygląd miasta Ving Tsun (Yongchun) w XVII/XVIII wieku. Zdjęcie autora

Ming Hok kuen (Pięść Śpiewającego lub Krzyczącego Żurawia). W XIX wieku mistrz stylu *Ving Tsun Hok kuen* Lin Shixian nauczał go w Fuzhou. Jego uczniem był Pan Yuba (*d.m.*), który rozwinął tę metodę i rozpowszechnił dalej już jako *Ming Hok kuen*. Ostatecznie nowy styl został ukształtowany przez Xie Zhongxiang (okinawański Ruruko) lub nawet jeszcze jego ojca, ucznia Pan Yuba, który był szewcem w miejscowości Changle, usytuowanej nieopodal Fuzhou (obecnie jego południowo-zachodnie przedmieście). To głównie na nim opiera się *Naha-te karatedo* z Okinawy. W czasie specjalnej formy treningu oddychania wydawany jest w nim dźwięk przypominający żurawi klangor.

Jego nazwa w języku mandaryńskim brzmi - *Minghe quan*. W dialekcie *hokkien* z Fujian - *Beng Ho kuen*.

Fei Hok kuen (Pięść Leczącego Żurawia). Na początku XIX wieku mistrz Zheng Ji został uczniem Zheng Li (nie mylić z mężem Fan Qiniang, był mistrzem tego stylu z trzeciej generacji stylu *Ving Tsun Hok kuen*). Zheng Ji z czasem rozwinął tę technikę, która stała się sławna w okręgach Fuqing i Qingzhou. To właśnie jego uważa się za ostatecznego twórcę kompletnego stylu *Fei Hok kuen*. Jego nazwa w języku mandaryńskim brzmi *Feihe quan*. W dialekcie *hokkien* *Hui Ho kuen*.

Zheng Li był jednym z najbardziej znanym z Pięciu Tygrysów Pięści Żurawia z Ving Tsun dzięki walkom i pokonaniu mistrzów wielu innych stylów *kung fu*. Jedyny, którego reputacja przewyższała sławę Zhenga to mistrz Bai Jie, który zaczął trenować z Fang Qiniang jeszcze w świątyni Dacheng sy w Quanzhou. Bai Jie był wcześniej nauczycielem *kung fu* dowódcy floty chińskiej w Fujian - Shi Langa, który w 1683 roku najechał Taiwan na rozkaz cesarza Kangxi.

To Bai Jie miał opracować zasady pracy ciała i źródło energii stosowane np. w technice *cun jing jie li kung* (3-calowego uderzenia pięścią) Bai Jie miał wielu znanych uczniów, w tym dwóch, których nauczał również Zheng Li. Zasada wibrującej energii techniki calowych uderzeń jest wspólna i obecna w *Ving Tsun kuen* z Foshan.

Suk Hok kuen (Pięść Odpoczywającego lub Śpiącego Żurawia). Wiadomo, że ten styl był rozwijany w klasztorze Shimen sy. Jego znanym mistrzem był Liu Chuanwu, pochodzący z dzielnicy Chengmen stolicy prowincji Fuzhou, który spędził w tej świątyni pięć lat, ucząc się Pięści Żurawia od mistrza-mnicha Jue Qinga. Nazwa stylu w języku mandaryńskim brzmi *Suhe quan*. W dialekcie *hokkien* (języku Min) *Siok Ho kuen*.

Sik Hok kuen (Pięść Żurawia Jedzącego lub Poszukującego Pożywienia). Uważa się, że ten styl jest najpełniejszy i zawiera cechy wszystkich grup technik żurawia *Ving Tsun Hok kuen*. Inna stosowana czasami nazwa tego stylu w języku mandaryńskim to *Baihemen Shihe quan*. W dialekcie *hokkien* *Chia Ho kuen*.

Znanym przedstawicielem stylu był żyjący w końcu XIX wieku mistrz Fan Suiguan z dzielnicy Changshan w Fuzhou.

Fot.8. Inny obraz przedstawiający wygląd miasta Ving Tsun (Yongchun) w XVII/XVIII wieku. Zdjęcie autora

Jego wybitnym uczniem był Ye Shaotao. Ye był również uczniem mistrza Zhou Zihe (Shu Shiwa), od którego pochodzi *Uechi Ryu karatedo* z Okinawy, również praktyka tego stylu. Stał się potem znanym mistrzem *Shihe quan* i miał wielu uczniów w Fuzhou. Innym znanym praktykiem stylu *Sik Hok kuen* z tego okresu był mistrz Lin Tesun.

Lin wyemigrował z prow. Fujian na Taiwan. Został, jak się przekazuje w historii tej szkoły, otruty (narkotykiem) przez miejscową japońską nacjonalistyczną diasporę (Taiwan zwany wtedy Formozą był okupowany przez Japonię; działo się to w okresie, kiedy także na Okinawie prześladowania objęły mistrzów *karatedo*). Zanim doszło do tej zbrodni, wychował jednak swego następcę Liu Ku. Od tego czasu styl jest kultywowany w rodzie Liu już przez trzecie pokolenie. Aktualnym wielkim mistrzem tej szkoły *kung fu* w mieście Tainan (Taichung) jest wnuk Liu Ku - Liu Chinlong. Inny znany w świecie Zachodnim wnuk i mistrz rodzinnego stylu to Liu Chang I (Liu Zhangyi). Styl opiera swoje techniki o ataki na 36 stosowanych w nim punktach witalnych na ciele przeciwnika.

Formalnym (przyjętym do rodziny *kung fu* tego stylu po ceremonii *baishi*) uczniem mistrza Liu Chinlonga był Polak z pochodzenia Paul Wollos (Paweł Wołosewicz).

Jung Hok kuen (Pięć Skaczącego lub Otrzepującego się z Wody Żurawia). W drugiej połowie XIX wieku pochodzący z okręgu Fuqing - Fang Shipei, wstąpił do klasztoru na górze Tianzhu nieopodal Zhangzhou. Tam poznał jeden ze stylów żurawia. Wzbogacił go o własne techniki i po blisko 10 latach rozwinął styl, znany jako *Jung Hok kuen*. Na dalszym etapie rozwoju styl podzielił się na kilka niezależnych od siebie szkół. Nazwa tego stylu w języku mandaryńskim to *Zhonghe quan*. W dialekcie *hokkien* (podobnie jak i *Fei Hok kuen*) czyta się go jako - *Hui Ho kuen*. Styl ten w technikach nawiązuje do odmiany sprężystej energii *fa jing* wynalezionej przez mistrza Bai Jie.

Lohan kuen (Pięć Mnicha)

Styl *Lohan kuen* znany jako Pięć Mnicha wykorzystuje formę *Samm Chien* z *Hok kuen* jako podstawę systemową. *18 Rqk Luohana* jako forma ćwiczeń *kung fu*, sięga nie dalej niż XVII wieku i sekty *Bailianjiao*. Metody *kung fu* regionu *Min-bei* były tam pod wpływem grupy taoistów i *tongów Hakka* z Zhangzhou. Istnieje 7 różnych stylów *Lohan kuen* w południowo-wschodnich Chinach. *Lohan kuen* z prow. Fujian ma krótką historię sięgającą zaledwie kilku pokoleń. Został ujawniony w 1825 roku przez mnicha Kong Yin. Z jego systemu rozwinęły się dwa style: jeden pochodzący od mistrza Zi Yuan i znany współcześnie pod nazwą *Xiandian quan*, a drugi od mnicha Pao Kong (znanego także jako Xie Baokuang) nauczającego w Yongtai pod Fuzhou pod jego właściwą nazwą *Lohan kuen*.

Fot.9. Restaurowany współcześnie dom znanego mistrza Pięści Żurawia - Zheng Li w górskiej wiosce nad miastem Ving Tsun (Yongchun). Zdjęcie autora

Hu kuen (Fu kuen; Pięści Tygrysa)

Styl Tygrysa wykorzystuje formy *Samm Chien*, *Sanseiru* i *Suparinpei* (*Peicherrin* - rozwinięta forma trzech wersji *Sanseiru* - połączonych w jedną formę; w innej wersji stylu drugi stopień zaawansowania w formie *Samm Chien*). Miejszem narodzin stylu było Yongtai pod Fuzhou w prowincji Fujian (stara nazwa miasta i okręgu Yongtai to Yong Fu).

Za ostatecznego twórcę stylu Pięści Tygrysa *Hu kuen* z Fujian uważa się mistrza Zhou Zihe (1872-1930) z Fuzhou, aczkolwiek wiadomo, że sam pobierał nauki u mistrza Chou Pei. Zatem koncepcja stylu „Tygrysa” musi być na pewno znacznie starsza (przyjmuje się że pochodzi co najmniej z drugiej połowy XVIII wieku). Forma *Samm Chien* ze stylu *Hok kuen* i *Fu kuen* różnią się w technikach niewiele, przede wszystkim stosowaniem zamiast otwartych dłoni zaciśnięciem palców na kształt pazurów tygrysa. Do czasów współczesnych w Fuzhou zachowało się 9 form stylu *Hu kuen (Fu kuen)* pochodzących od Zhou Zihe.

Z historii systemu *Hung-ka kuen (Hung Gar)* wiadomo, że *Hu kuen (Fu kuen)* nauczano w Fujian już pod koniec XVIII wieku, a wybitny mistrz Hung Hegoon działający w prowincji Gunagdong nauczał go jako mieszanki współ ze stylem *Hok kuen*.

Z biegiem czasu pierwotna wersja systemu *Hu kuen (Fu kuen)* z Fujian podzieliła się na co najmniej cztery style. Jeden to styl Hung Hegoon (od powstania *Taipingów* połączony także z tybetańskim stylem *Lama kuen* i *Lau-ka kuen*), drugi mistrza Zhou Zihe, trzeci to styl *Pak Hu pai* (Białego Tygrysa) o którym do chwili obecnej niewiele wiadomo. Czwarty styl to *Hei Hu pai* (Czarnego Tygrysa). Rozwija się on w prowincjach Zhejiang, Shandong i Guangdong. Styl *Hei Hu pai* opiera się na 10 formach, które z kolei składają się z 30 technik każda. Styl zawiera też formę „pijanego” oraz techniki miecza i kija. Specyficzną metodą treningową są w nim dwa typy manekinów, co nawiązuje do powstania *Taipingów* i ich metod treningowych: „108 technik kwiatu śliwy” do nauki poruszania (jest to osiem pali wbitych w ziemię,

a wywodzących się z buddyjskiej swastyki); drugi to tak zwany „9-cio ramienny manekin”, na którym może ćwiczyć równocześnie dwóch praktyków tego stylu. Ćwiczy się na nim 72 techniki połączone w 108 sekwencji ruchowych.

Dla porządku powiedzmy, że stylów tygrysa było jeszcze więcej. Nawet styl *Hei Hu pai* dzieli się na wersję północną i południową. Pozostałe style to np. *Huxing quan* „Pięść Kroczącego Tygrysa”.

Gou quan (Pięść Psa)

Wykorzystuje formy *Samm Chien* i *Shi Men* ze stylu *Hok kuen*. Znany jest obok *Gou quan* również pod nazwą *Di Shou quan*. Nazwa styl „Psa” pochodzi od unikalnej metody ataków na dolne partie ciała. Styl „Psa” uczy bowiem nie tylko standardowych technik uderzeń, kopnięć i dźwigni, ale również trudnych do obrony i nieprzewidywalnych kopnięć w parterze, ataków na kolana i krocze, podcięć, zahaczeń, przewrotów i uników. Styl jest bardzo wymagający zarówno w sensie fizycznym, jak i pod względem odporności psychicznej. Posiada też metody walki bronią białą taką jak kij i szabla.

Styl Pięści Psa” pochodzi z prow. Fujian. Jego legendarne początki sięgają XVII wieku i miały stanowić podstawę edukacji sztuk walki w żeńskiej części klasztoru Bailian sy z Quanzhou. Klasztor miał zostać zniszczony w czasie wojen z Koxingą (zapewne jednak później, to jest w XVIII wieku). Jedną z jego mniszek o imieniu Si Yue udała się wówczas do Yongchun (Ving Tsun), gdzie schroniła się w domu rodziny Chen. W dowód wdzięczności za ofiarowaną gościnę przekazała rodzinie styl *Di Shou quan* (zapewne wówczas dopiero powstał jako ostateczny twór min. na bazie *Hok kuen*).

W 1932 roku Chen Yijiu nauczał tego stylu w Fuzhou. Obecny spadkobierca stylu z tej linii przekazu to mistrz Hu Cheng Wu. Znanych jest osiemnaście form tego stylu z bronią i bez.

Shi Quan

Styl Pięści Lwa (*Shi quan, Shi Fa quan, Ji Shi quan, Wan Shoujiao quan*) został rozwinięty w XVIII wieku w okresie panowania cesarza Qianlonga w północnej części prow. Fujian. Obecnie praktykowany głównie jest na obszarze Fuzhou, Yongtai, Changle, Lianjiang.

Fot.10-11. Powyżej, Sikung dr J. Szymankiewicz oraz Sifu Ł. Pieczonka z mistrzami stylu Hok Kuen: Lee Kong i Zheng Xiaorong. Obaj gościli z seminariami w Polsce. Poniżej, w gościnie w szkole kung fu mistrza Lee Kong w Hong Kongu. Zdjęcie autora

Fot.12-13. Powyżej, w gościnie w szkole kung fu mistrza Lee Kong w Hong Kongu. Zdjęcie ze zbiorów autora. Poniżej, mistrzowie Lee Kong i Wong Shun Leung. Zdjęcie pochodzi z kolekcji Lee Konga

Tsun kuen). Stanowią one pierwszą i najważniejszą linię obrony. Styl zawiera ponad to jedynie cztery kopnięcia.

Trening opiera się o cztery formy bez broni i trzy z bronią. Jego podstawową jest forma *Samm Chien* z *Hok kuen*. Jego twórcą miał być mistrz Wan Ding z Fuzhou. Spójna linia przekazu pojawia się dopiero pod koniec XIX wieku. Ród Wei z Lianjiang jest obecnie uważany za strażnika tej tradycji *kung fu*.

Ręce wykonujące techniki znajdują się, podobnie jak w *Ving Tsun kuen*, przed korpusem ciała, a łokcie blisko linii środkowej. Najważniejsze są cztery postawy w tym *samm chien* z rozłożeniem ciężaru ciała na nogach 40/60%. Pozwala ona generować maksimum mocy, przy zachowaniu idealnej równowagi.

Przy poruszaniu następuje mocne stąpanie, dające efekt „odbicia” od podłoża. Nacisk kładziony jest tu na praktykę *gang* i *rou* (technik twardej, wybuchowej mocy i miękkie parowania), a podstawą w technikach ręcznych jest łączenie ataku z obroną (podobnie jak w *Ving*

Chu-ka kuen (Chu Gar; Pięść Rodu Chu)

Stylu tego nie należy mylić z systemem o podobnej nazwie, pochodzącym od sióstr Chu Mei i Chu Mei-lan. Za twórcę uważa się mistrza *Hakka* - Chu Fok Tao. Opiera się o system *Hok kuen* i formę *Samm Chien*. Spotykaną nazwą tego stylu jest też *Chu Gar gao* czyli „religia rodu Chu” lub „Pięść Południowej Modliszki”. Powstał najpewniej na początku XIX wieku.

Styl *Chu-ka kuen* jako kompletna sztuka walki był przekazywany tylko w obrębie ludności *Hakka* aż do 1949 roku, kiedy to przyjęto pierwszego ucznia nie będącego z pochodzenia *Hakka*.

Spadkobiercami stylu Chu Fok Tao byli Lam Pak Kon i Chu Nam Chee. Ten drugi przeniósł *Chu-ka kuen* ze skupisk *Hakka* w prowincji Fujian do prowincji Guangdong i osiedlił się w Guangzhou.

Słowo „religia” do stylu *Chu-ka kuen* zaczęto stosować najprawdopodobniej w czasie powstania *Taipingów*, którzy jeśli chodzi o przywódców, pochodzili z ludności *Hakka*.

W Hong Kongu po II wojnie światowej stylu *Chu-ka kuen* zaczął nauczać mistrz Lau Sui. W 1949 roku przyjął do szkoły swego zięcia Yi Sui, który nie był *Hakka*. Po śmierci teścia Yi Sui stworzył własny styl, a jego uczeń rozwinął go jeszcze bardziej i utworzył trzeci styl systemu pod nazwą *Kwong Sai Jok Lum*.

Walka według tego systemu toczy się w krótkim dystansie i zwarcu. Praktyk dąży do wytrącenia przeciwnika z równowagi poprzez nieustanny atak, uniemożliwiając odtworzenie go aż do pokonania przeciwnika.

Podstawową techniką ręczną jest pięść „oko feniksa” (to z tego stylu trafiła najpewniej do *Ving Tsun kuen* praktykowanego przez Kwok Fu i Lun Gaia w Foshan po 1950 roku). O tę technikę oparta jest sekwencja atakująca zwaną „potrójną strzałą”, która stanowi klucz systemu.

Fot.14-15. W czasie prezentacji i wymiany z mistrzami szkół Pięści Tygrysa z Yongtai

Stosuje się tu zasadę linii środkowej i centralnej ciała. Kopnięcia stosuje się do wysokości pasa. W treningu siły w systemie *Chu-ka kuen* dużo uwagi poświęca się *fa jing*, czyli łączeniu w technikach siły „zewnętrznej” z siłą „wewnętrzną”.

Chu-ka kuen zawiera też drewniane manekiny i worki naścienne. Dla treningu szybkości reakcji stosuje się specjalne ćwiczenia w parach, podobne do *chi sau* z systemu *Ving Tsun kuen*, zwane *goushu* (obracanie wokół łokcia).

W 2016 roku autor wraz z grupą swoich mistrzowskich uczniów był gościem mistrza Chu Ga Yung (Zhu Jiayong) z kolejnej generacji spadkobierców stylu *Chu-ka kuen* (Pięć rodziny Chu; tzw. „południowa modliszka”) z Guangzhou (Kantonu). Ma on widoczne silne związki ze stylem Hakka - *Hok kuen* z prow. Fujian i naszym zdaniem również z *Ving Tsun kuen* z Foshan.

Fot.16. W czasie wymiany poglądów z mistrzem i jednym ze spadkobierców stylu Chu Gar Gao

Long Ying Kuen (Pięć Smoka)

Wykorzystuje formy *Samm Chien* i *Si Men* z *Hok kuen*. Wiarygodna historia południowego stylu Pięści Smoka sięga mnicha Tai Yuk (Dai Fu) *sum si*, który był opatem świątyni Wasautoi sy (Huashoutai) w górach Luofu w prowincji Gangdong w regionie zamieszkałym przez

ludność *Hakka* (obecny okręg Boluo w prefekturze Huizhou). Korzenie stylu mają pochodzić z XVIII wieku z prowincji Fujian i najpewniej Linqanyuan sy.

Styl stał się publicznie znany dopiero w pierwszej połowie XX wieku dzięki mistrzowi Lam Yiu Quai, który przyjaźnił się i wymieniał techniki z Cheung Laichunem - mistrzem stylu *Pak Mei pai* (ten ostatni stosuje min. broń zaadoptowaną i zwaną na Okinawie *tonfa*).

Wdech w formach jest cichy, ale wydech jest celowy, napięty i kontrolowany jak w *Hok Kuen*. Blokowanie zastępuje się parowaniem ataków. Kontrola energii wewnętrznej pierwszego *dantien* jest w nim bardzo rozwinięta i związana z ideą *fa jing*.

Formy dzielą się na trzy kategorie: podstawowe (8 form), pośrednie (7 form) i zaawansowane (2 formy). Styl został stworzony jako forma agresywnej sztuki walki. W przeciwieństwie do stylu *Hok kuen*, który również opiera się w dużym stopniu na unikach z ruchem całego ciała, styl Pięści Smoka wykonuje uniki przede wszystkim poprzez obrót górnej lub dolnej części tułowia w nieruchomej postawie lub z małym ruchem skośnym i stosując tzw. zasadę bębena z ruchami szarpiącymi bądź technikami pięści. Szczególnie ważne jest w treningu wzmacnianie siły i odporności przedramion ćwiczącego. W stylu południowej Pięści Smoka praca nóg charakteryzuje się ruchem zygzakowatym, naśladującym ruch mitycznego chińskiego smoka.

Dr Janusz Szymankiewicz - absolwent SGPiS (SGH) w Warszawie, doktoryzował się z zakresu kulturoznawstwa na Uniwersytecie SWPS w Warszawie. Bezpośredni uczeń *Sifu* Wong Shun Leunga. *Sifu* polskiej szkoły Syma Jen Tientihui Ving Tsun Kuen Bolan Guan i prezes Europejskiego Stowarzyszenia Atletycznego Ving Tsun.

Azjatyckimi sztukami walki zajmuje się od 1974 r. Mistrz chińskich i japońskich sztuk walki. Od 1985 r. do chwili obecnej swoją wiedzę na temat sztuk walki i kultury tamtego regionu świata pogłębia w czasie wielokrotnych wizyt, wypraw szkoleniowych, badawczych i wymian z renomowanymi mistrzami. Także konferencji związanych z azjatyckimi sztukami walki w Chinach, Hong Kongu, Japonii, Tajlandii i Wietnamie oraz konfrontacji umiejętności z przedstawicielami uznanych szkół walki. Mistrz Wu Bin (nauczyciel aktora Jet Li), nadał mu w 1986 r. chińskie imię i nazwisko Syma Jen.

Praktykuje chińskie systemy *kung fu Yongchun quan* (Wong Shun Leung Ving Tsun kuen) i Chen Mang Ching Yang *Taiji quan* oraz japońskie *Shinkage Ryu kenjutsu* i *Heki Ryu kyujutsu*.

Wychował grono uczniów o wybitnych umiejętnościach, propagujących wyznawane przez niego wartości w krajach Europy Środkowej i Chinach.

W 2015 r. wraz z Chan Kwok Kei (prawnukiem Chan Wah Shuna) był specjalnym gościem i prelegentem na międzynarodowej konferencji poświęconej pochodzeniu i tradycjom systemu Pięści Białego Żurawia z prow. Fujian i jego pochodnych wersji stylowych. Napisany na ten temat esej uzyskał specjalne wyróżnienie Ministra Kultury i Turystyki ChRL.

